

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΑΒΙΨΙΑ

Τόμος Β'.
ΑΡΙΘΜ. 46.

Ενδρομή, άρχομένη από 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου εκάστου έτους, εξαμηνοςμόνον
και προπληρωτέα: Πανταχού φράγκ. χρ. 10 ή μάγκ. 8.

ΕΤΟΣ Β'.

τη 15/27. Νοεμβρίου 1886.

ΠΕΡΙ ΝΕΥΡΙΚΩΝ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΧΟΥ ΠΑΘΗΣΕΩΝ.

Ολίγοι είνε οί μὴ γνωρίζοντες τὸν μῦθον περὶ τῆς στάσεως τῶν μελῶν τοῦ σώματος κατὰ τοῦ στομάχου, κατὰ τοῦ ὀκνηροῦ τούτου τυράννου, χάριν τοῦ ὁποίου ὀφείλουσιν πάντα ταῦτα νὰ ἐργάζωνται καὶ νὰ ταλαιπωρῶνται, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐν ἀνέσει τρέφεται καὶ παχύνει, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν μας οὐδεὶς ἴσως ἐφαντάσθη, ὅτι αὐτὸς ὁ δαιμόνιος Σαίξπηρος ἀνέλαβεν ἐν τῇ „Κοριολάνῳ“ του νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν καταπολεμῶμενον δυνάστην καὶ νὰ δικαιολογήσῃ ὅλας του τὰς ἀξιώσεις λέγων διὰ στόματος τοῦ στομάχου, „βέβαιον εἶνε, συσσωματωμένοι φίλοι μου, ὅτι ἐγὼ πρῶτος δέχομαι ὅλα τὰ φαγητά, τὰ ὅποια σὰς τρέφουσι, δικαίως ὅμως ἔχω τὴν τιμὴν ταύτην, ἐπειδὴ εἶμαι ἡ ἀποθήκη καὶ τὸ ταμεῖον ὅλου τοῦ σώματος. Φαντασθῆτε ὅτι ἐγὼ διὰ τοῦ αἵματός σας τὸ στέλλω ἕως εἰς τὸν κόλπον τῆς καρδίας, καὶ δι' ὅλων τῶν γραφείων καὶ τῶν ὑπουργείων τοῦ Κράτους τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ μέχρι τῆς γερούσιαις τοῦ ἐγκεφάλου. Εἰς τὴν ἐλαχίστην φλέβα ὅπως καὶ

εἰς τὸ ἰσχυρότερον νεῦρον διαμοιράζω πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται πρὸς διατροφήν καὶ συντήρησίν του.“

Δὲν εἶνε δυνατόν δι' ὀλίγων λέξεων νὰ χαρακτηρισθῇ καλλίτερον ἢ μεγάλη σημασία τοῦ στομάχου ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ, δὲν εἶνε δὲ ἀνάγκη νὰ ᾔνῃ τις Λούκουλλος ἵνα ὁμολογήσῃ, ὅτι καὶ διὰ τὸν ἀνθρωπὸν καὶ διὰ πάντα ζῶικὸν ὀργανισμὸν ὁ στόμαχος εἶνε τὸ ἀναγκαιότατον ὄργανον πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς. Τὰ πεπτικά ὄργανα καὶ ἰδίᾳ ὁ στόμαχος ἔχουσι τὴν ἐντολήν, τὰς οὐσίας ἐξ ὧν οἰκοδομεῖται καὶ συνίσταται τὸ σῶμα νὰ ἐξαγάγῃσιν ἐκ τῶν φυτικῶν καὶ ζῳικῶν τροφῶν καὶ νὰ παρασκευάσωσιν αὐτὰς ἀμιγεῖς καὶ καθαρὰς ἀπὸ πάσης ξένης καὶ ἀνωφελοῦς προσθήκης. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ὑπάρχει ἐν τῷ στομάχῳ περίεργον χημικὸν ἐργαστήριον, ἐν ᾧ πᾶσα καταβροχθιζομένη τροφή μεταβάλλεται εἰς χυλὸν ἱκανὸν νὰ μεταφέρῃ εἰς τὸ αἷμα τὰς πρὸς συντήρησίν του ἀπαιτούμενας οὐσίας. Οἱ μυῶνες τοῦ στομάχου ἐργάζονται δρα-

ΦΡΙΤΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΑΟΥΛΜΠΙΑΧ.

Κατὰ τὴν εἰκόνα ὑπὸ τοῦ πατρὸς του Φρειδερίκου Κάουλμπαχ.

στηρίως και διὰ τῶν περισταλτικῶν κινήσεων των ἑκαστον τεμάχιον τροφῆς, ὅσῳ καὶ μικρόν, φέρουσιν εἰς συνεπαφὴν πρὸς τὸν βλεννογόνον ὑμένα τῶν στομαχικῶν παρειῶν. Οἱ πολυπληθεῖς ἀδενίσκοι τοῦ ἑμένου τούτου ἐργάζονται καὶ οὗτοι συγχρόνως, συναναμιγνύοντες εἰς τὸν χυλὸν καὶ τὸ ὑπ' αὐτῶν ἐκκρινόμενον ὑγρὸν, τὸν γαστρικὸν λεγόμενον χυμὸν. Τοῦ διαυγοῦς τούτου, ἀχρόου καὶ ὀξείαν γεῦσιν ἔχοντος χυμοῦ κυριώτερα καὶ δραστικώτερα στοιχεῖα εἶνε ἡ πεψίνη καὶ τὸ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, ὧν ἡ σημαντικώτερα ἰδιότης συνίσταται εἰς νὰ μεταβάλλῃσι τὸ λεύκωμα εἰς εὐδιαλύτους καὶ εὐπέπτους οὐσίας. Διαρκούσης τῆς ἐργασίας τοῦ στομάχου μένουσι τὰ στόμια τοῦ οἰσοφάγου καὶ τοῦ δωδεκαδακτύλου κεκλεισμένα, μόνον δὲ κατὰ τὰς ἀναπαύλας καὶ ἐντονώτερον συσπλεγμένου τοῦ στομάχου ἐκκινεῖται ὁ χυλὸς εἰς τὸ λεπτόν έντερον.

Εὐνόητον καὶ παλαιόθεν γνωστὸν εἶνε, ὅτι πᾶσα μεταβολὴ τῆς ἀνατομικῆς ὑφῆς τοῦ στομάχου, ἥτοι ἀσθένεια τῶν παρειῶν τοῦ, τοῦ ἑμένου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀδενίσκων, ἐμποδίζουσι τὴν πέψιν καὶ προκαλοῦσι διαφόρους ταραχὰς καὶ ἀνωμαλίας, ἀντικατοπτριζόμενας ἐφ' ὅλου τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ ἀδυναμία τῶν μυῶνων συνέπειαν ἔχει τὴν ἀνεπαρκῆ κίνησιν τῶν στομαχικῶν παρειῶν, ὅπως τοῦτο φαίνεται εἰς τὴν εὐρυσιν τοῦ στομάχου, ὃ κατάρρους περικαλύπτει τὰς τροφὰς διὰ τοῦ πλεονάζοντος μήκους, δι' οὗ δυσκόλως δύναται νὰ διεισδύσῃ μέχρις αὐτῶν ὁ γαστρικὸς χυμὸς, τὸ ἐπὶ τῆς στομαχικῆς παρειᾶς ἐγκαθήμενον ἔλκος ἐπιφέρει ἔτι σπουδαιότερας καταστροφὰς, ἄλλα δὲ νεοπλάσματα, ὡς ὁ καρκίνος, κλείουσι τὴν ἐξόδον τοῦ στομάχου καὶ ἀποσυνθέτουσι τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ. Ὅλα ταῦτα τὰ φαινόμενα πραγματεύεται ἡ ἱατρικὴ καὶ τὰ ἐξηγήσεν ἤδη ἀπὸ πολλοῦ, ἐπ' ἐσχάτων ὁμῶς τῶν χρόνων ἀπεδείχθη, ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι πεπτικαὶ ἀνωμαλίαι, αἱ ὁποῖαι δὲν προέρχονται ἐκ φθορᾶς τῶν ἰστῶν τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων, ἀλλ' ἀπλῶς ἐκ ταραχῶν τοῦ νευρικοῦ συστήματος, καὶ αἱ ὁποῖαι ἠνάγκασαν τοὺς ἱατροὺς νὰ παραδεχθῶσιν, ὅτι ὑπάρχουσι πολλὰ παθήσεις, αἵτινες προκαλοῦσι τὰ αὐτὰ νοσηρὰ φαινόμενα, ἃ καὶ αἱ μεταβολαὶ τῶν ἰστῶν τοῦ στομάχου.

Αἱ παθήσεις αὗται συμβαίνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τῷ καθόλου νευρικῷ συστήματι, προκαλοῦσι δὲ τὰς πεπτικὰς ταραχὰς διὰ τῆς ἐξασθενήσεως τῶν εἰς τὸν στόμαχον ὀναγομένων νευρικῶν συρμάτων. Τὰ νευρικὰ τοῦ στομάχου νοσήματα εἶνε ἐπὶ μέρους φαινόμενον τῆς καθόλου νευρικῆς ἀδυναμίας, ἥτις εἶνε ἀποτέλεσμα ποικίλων μεταβολῶν τῆς ὁμαλῆς τοῦ αἵματος συστάσεως, ὡς τοῦτο συμβαίνει κατὰ τὴν ἀναιμίαν, τὴν χλώρασιν, κατὰ πολλὰς πυρετώδεις ἀσθενείας καὶ ἐπὶ τέλους ἐνεκα ἐξαντλήσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος διὰ κακῆς καὶ ἐπιβλαβοῦς διαίτης. Ὡς ἐκ τούτου τὰς νευρικὰς ταύτας παθήσεις εὐρίσκουμεν πρὸ πάντων παρ' ἀνθρώποις διανοητικῶς ἐργαζομένοις, ἐν ᾧ οἱ ἀγρόται, διερχόμενοι τὸν βίον των ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ἐργαζόμενοι μᾶλλον διὰ τῶν μυῶνων παρὰ διὰ τῶν νεύρων των, σπανίως ὑπόκεινται οὐ μόνον εἰς τὴν νευρικὴν τοῦ στομάχου ἐξάντλησιν, ἀλλὰ καὶ ἐν γένει εἰς πᾶσαν οἰανδήποτε πάθησιν τῶν νεύρων των.

Εἰς τὰ ἐν λόγῳ νοσήματα ὑπόκεινται κυρίως ἄνθρωποι κληρονομικῶς προδιατεθειμένοι εἰς νευρικὰς παθήσεις, ἡ ἐνεκα τοῦ ἐπιτηδεύματός των ἀποκτήσαντες γενικὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀτονίαν τῶν νεύρων των, ἐπομένως ἡ νεολαία ἀμφοτέρων τῶν γένων κατὰ τὴν ἐφηβικὴν πρὸ πάντων ἡλικίαν, αἱ ἄβραι καὶ ἀναιμικαὶ γυναῖκες, οἱ ἀκαταπαύστως διανοητικῶς ἀσχολούμενοι καὶ καθιστικὸν βίον διάγοντες ἄνδρες,

φαίνεται δὲ ὅτι καὶ τὸ ἀμέτρως καπνίζειν ὑποβοηθεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν νευρικῶν παθῆσεων τοῦ στομάχου.

Αἱ ὁμαλαὶ λειτουργίαι τῶν στομαχικῶν νεύρων συνίστανται εἰς τὴν κίνησιν τοῦ ὀργάνου τούτου, εἰς τὴν ἐκκρίσιν τῶν ἀδένων του καὶ εἰς τὴν αἰσθησιν. Τριπλῇ ἐπομένως δύναται νὰ ᾔνε καὶ ἡ κληρονομικὴ ἡ ἐπίκτητος νευρικὴ ἀνωμαλία. Οἱ ἐπιστήμονες εὖρον, ὅτι ἐρεθιζομένου τοῦ πνευμογαστρικοῦ νεύρου συμβαίνουσιν ἰσχυραὶ συστολαὶ τοῦ πλωροῦ, διατεταμένου δέ, ἐπέρχεται τελεία ἀναστολὴ πάσης στομαχικῆς κινήσεως. Ἀπεδείχθη δ' ἐπίσης ὅτι, διακοπτομένου τοῦ νεύρου τούτου ἄνωθεν τοῦ στομάχου κατὰ τὸν λαϊμὸν ἐμποδίζεται ὁ σχηματισμὸς πεψίνης ἐν τῷ στομάχῳ καὶ ἐπομένως ἐπιβραδύνεται ἡ πέψις.

Ταῦτα πάντα ἀπεδείχθησαν διὰ πειραμάτων ἐπὶ ζώων, ἐπικυροῦνται δὲ καὶ ἐκάστην διὰ παρατηρήσεων ἐπὶ ἀνθρώπων. Καὶ τίς δὲν γνωρίζει εἴτε ἀφ' ἑαυτοῦ, ἡ παρ' ἄλλων ἀνθρώπων ἀκούσας, ὅτι ἀπροσδόκητος φόβος προκαλεῖ γαστραλγίαν, ὅτι θλίψις καὶ μέριμνα ἐλαττώνει τὴν ὄρεξιν, ὅτι ναυτία ἐνοχλεῖ τὴν πέψιν, ὅτι τρόμος καὶ ἐκπληξις ἐπιφέρουσι σφοδρὰς κινήσεις τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων (ἐμετὸν καὶ διάρροϊαν); Ὅστις „τρώγει τὸν ἄρτον του μετὰ δακρύων“ κακῶς καὶ τὸν χωνεύει, ἐν ᾧ τὸ ἐναντίον συμβαίνει, ὅταν τὰ νεύρα μας ἀποδέχωνται εὐαρέστους ἐντυπώσεις. Πολὺ καλῶς ἐγνώριζον τοῦτο οἱ ὅλας τὰς ἀπολαύσεις τοῦ βίου γνωρίζοντες νὰ ἐκτιμῶσι ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι καὶ διὰ τοῦτο καθήμενοι παρὰ τὴν τράπεζαν δὲν περιεποιούτο μόνον τὴν κοιλίαν των, ἀλλὰ καὶ ὅλας τὰς αἰσθήσεις. Τὰ ἄνθη καὶ ἡ μουσικὴ, ὁ οἶνος καὶ ὁ χορὸς καὶ αἱ τερπναὶ συνομιλίας ὄχι μόνον ἐπαυξάνουσι τὰς κοιλιακὰς ὀρέξεις, ἀλλὰ καὶ εὐκολύνουσι τὴν πέψιν τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων φαγητῶν. Ἡ φαιδρὰ παρὰ τὴν τράπεζαν ἐξαψις ἐνεργεῖ ὡς τις ἡλεκτρικὸς σπινθὴρ ἐπὶ τῶν πνευμογαστρικῶν νεύρων, τὰ ὁποῖα μετοχετεύουσιν εἰς τὸν στόμαχον πλεῖον αἷμα, ἐπαυξάνουσι τὴν ἐκκριτικὴν του δύναμιν καὶ ἐπιτείνουσι τὰς περισταλτικὰς κινήσεις του.

Αἱ τὰς κινήσεις τοῦ στομάχου ἐξασθενίζουσαι νευρικαὶ παθήσεις δύνανται ἡ νὰ προκαλῶσιν ἐλάττωσιν τῆς μυϊκῆς ταύτης λειτουργίας καὶ τοιοιυτοτρόπως νὰ ἐπιβραδύνωσι τὴν ὁμαλὴν πέψιν τῶν τροφῶν, ἡ τὸ ἐναντίον νὰ ἐπιφέρωσι σπασμωδικὴν ἐπίτασιν τῶν στομαχικῶν κινήσεων. Τὸ τελευταῖον τοῦτο φαινόμενον γίνεται πολλάκις ἀφορμὴ νὰ ἀκούωμεν παρὰ λίαν νευρικοῖς ἀνθρώποις ἀκατάπαυστον, ὅτε μὲν ὑπόκωφον, ὅτε δὲ ἡχηρόν, θόρυβον τῶν συστολῶν τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων. Ἄλλοτε πάλιν ἐνεκα νευρικῶν ἐξάψεων συμβαίνουσι τόσον ἰσχυραὶ κινήσεις τῶν μυϊκῶν τοῦ στομάχου παρειῶν, ὥστε οἱ ἐρευγμοὶ ν' ἀκούωνται μακρόθεν μετὰ μεγάλου θορύβου. Ὑπάρχουσι νευρικὰ ἄτομα, καὶ πρὸ πάντων κυραὶ, αἵτινες τόσον βασανίζονται ὑπὸ τῶν τοιούτων ἀεριωδῶν ἐκρήξεων τοῦ στομάχου, ὥστε ὄχι μόνον ἀναγκάζονται ν' ἀποφεύγωσιν ἐπιμελῶς πᾶσαν συναναστροφὴν, ἀλλ' οὔτε νὰ κοιμηθῶσι κἂν δύνανται ἐν ἡσυχίᾳ. Καὶ αὗται δὲ αἱ νευρικαὶ ἐμέσεις λόγον ἔχουσι πολλάκις τὴν τοιάνδε ἢ τοιάνδε τροποποίησιν τῶν στομαχικῶν κινήσεων, οὕτως ὥστε τὸ περιεχόμενον τοῦ στομάχου νὰ ὠθῇται πρὸς τὴν ἐναντίαν διεύθυνσιν. Ἡ τοιαύτη ὑπέρμετρος εὐαισθησία τῶν κινητικῶν νεύρων γίνεται ἀφορμὴ παρὰ πολλοῖς ἀνθρώποις ν' ἀναμασσωσι τὰς τροφὰς, τὰς ὁποίας πρὸ ὀλίγων ὥρων κατέπιον, καὶ τοῦτο μάλιστα χωρὶς νὰ αἰσθάνωνται οὔτε ἐνόηλιν οὔτε ἀηδίαν. Τὸ περίεργον τοῦτο φαινόμενον τοῦ μηρυκασμοῦ, πολλάκις ἐκ κακῆς μόνον συνηθείας

ἔχον τὴν ἀρχὴν του, παρετηρήθη καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ιατρῶν, οἵτινες τοὺς ἀναμασῶντας τὰς τροφὰς ἐθεώρουν ὡς ἔχοντας ὁμοιότητα πρὸς τὰ κτήνη.

ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἀναπτύσσονται ἐπίσης καὶ παθήσεις, καθ' ὅς τῃ ἐλαττώνεται ἡ ἐκκρίσις τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, ἡ τὸ ἐκκρινόμενον ὑγρὸν εἶνε νοσηρῶς μεταβεβλημένον. Τὸ κατὰ τινὰς περιστάσεις κοινῶς λεγόμενον „τρέχουν τὰ σάλια του“ δύναται φυσιολογικῶς νὰ ἐξηγηθῇ ἐκ τῆς νευρικῆς ἐπενεργείας, τῆς προκαλούσης ὑπερβολικὴν σιᾶλου ἐκκρίσιν, ἐν ᾧ αἰφνίδιος φόβος ἢ φόβικὴ δύναται τοῦναντίον νὰ τὴν διακόψῃ διὰ μιᾶς. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐφηρμόσθη πρακτικῶς ἐν Ἰνδικῇ καὶ χρησιμεύει, ὡς λέγεται, πρὸς ἀνακάλυψιν κλεπτῶν, τοὺς ὁποίους ὑποπτέονται μεταξύ τῶν ὑπηρετῶν. Πρὸς τοῦτο ἀναγκάζουσιν ὅλους τοὺς ὑπόπτους θεράποντας νὰ κρατήσωσιν ἐπὶ τινὰ λεπτὰ ὀλίγην ὄρυζαν ἐν τῷ στόματι, ἐκείνον δέ, τοῦ ὁποίου ἡ ὄρυζα ἔμεινε σχετικῶς ἡ ξηροτέρα, κηρύττουσιν ἔνοχον, ἐπειδὴ ὡς ἐκ τοῦ φόβου ἔνεκα τῆς συναισθησεως τῆς ἐνοχῆς ἡλαττώθη ἡ ἐκκρίσις τοῦ σιᾶλου του.

Παρόμοιον τι συμβαίνει καὶ κατὰ τὴν ἐκκρίσιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, ὅστις καὶ κατὰ ποιὸν καὶ κατὰ ποσὸν δύναται νὰ ὑποστῇ ποικίλας μεταβολὰς ἔνεκα τῆς ἐπενεργείας τῶν νεύρων. Πολλάκις αὐξάνεται τὸ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ τοῦ χυμοῦ τούτου καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐπέρχονται σοβαραὶ ταραχαὶ τῆς πέψεως· μάλιστα δὲ ἄνθρωποι διανοητικῶς ταλαιπωρούμενοι ἢ ὑποκείμενοι εἰς σφοδρὰς συγκινήσεις, συνεχῶς αἰσθάνονται ἐν τῷ στομάχῳ των νυγμούς, ὡς ἐπὶ προσερχομένους ἐξ ἐλαφρᾶς καυτηριάσεως δι' ὀξέος, ἡ ναυτίαν καταλήγουσαν εἰς ἔμετόν. Οἱ παροξυσμοὶ οὗτοι δύναται νὰ συμβῶσιν εἰς κενὸν καὶ εἰς πλήρη στόμαχον, ἐπαναλαμβάνονται δὲ καθ' ἑβδομάδα ἢ τρίς καὶ πολλάκις τοῦ μηνός, καὶ συνοδεύονται ὑπὸ κεφαλαλγίας καὶ καρδιακῶν παλμῶν, οἵτινες προέρχονται ἐκ τῆς πίσεως τοῦ ὑπὸ τῶν ἀερίων ἐξωγικωμένου στομάχου ἐπὶ τοῦ μεταξύ αὐτοῦ καὶ τῆς καρδίας κειμένου διαφράγματος. Ἐν ἀντιθέσει ὅμως πρὸς πᾶσαν ἄλλην ὁργανικὴν πάθησιν τοῦ στομάχου αἱ ταραχαὶ αὗται δύναται νὰ παρέλθωσι διὰ τῆς βελτιώσεως τῆς διαίτης ἢ διὰ μικρᾶς ἐξοχικῆς ἐκδρομῆς. Διαρκούντος δὲ τοῦ παροξυσμοῦ ἀρκεῖ ἐν ποτήριον χλιαροῦ ὕδατος ἡ κυάδιον θερμοῦ τεύου νὰ ἐπιφέρῃ ἀνακούφισιν διὰ τῆς ἀραιώσεως τοῦ γαστρικοῦ ὀξέος.

Τελευταῖον δὲ καὶ ἡ αἰσθησις τοῦ στομάχου ὑφίσταται ποικίλας μεταβολὰς διὰ τῶν νευρικῶν ταραχῶν. Ἐφ' ὅσον εἶνε ὑγιής, ὁ στόμαχος δύο τινὰ μόνον αἰσθάνεται, τὴν πείναν, ἢ οὐ ἐπὶ πολὺ οὐδεμίαν τῇ ἐδόθη τροφῇ, καὶ τὸν κόρον, ἔταν ἔχῃ ἀρκοῦν ὕλικὸν διὰ τὴν πεπτικὴν του ἐργασίαν. Ἐὰν τὸ νευρικὸν σύστημα ᾖ ἀσθενές, δύναται τὸ αἰσθημα τῆς πείνης νὰ μετατραπῇ εἰς βουλιμίαν, πᾶν ὅριον ὑπερβαίνουσαν. Ταύτης οἱ παροξυσμοὶ ἐπέρχονται καθ' ὥρισμένης ὥρας, ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν νύκτα, ὅτε οἱ βουλιμιῶντες ἐγείρονται τοῦ ὕπνου καὶ ἀκαθέκτως ὀρμῶσι κατὰ παντὸς φαγωσίμου, καταβροχθίζουσι δὲ πᾶν τὸ προσφερόμενον ἢ ἀρπαζόμενον, ἕως οὗ πληρώσωσι τὸν στόμαχόν των ἐντελῶς. Οἱ νευρικοὶ σπανίως πάσχουσι βουλιμίαν, ἀπ' ἐναντίας αὐτοὶ συνηθέστερον αἰσθάνονται ἀηδίαν πρὸς τὰ φαγητά, οὐδέποτε ἔχουσι ὀρεξιν καὶ τὸ γεῦμα ἢ τὸν δείπνον θεωροῦσιν ὡς δυσάρεστον ἐκτέλεσιν ἀπεχθνοῦς καθήκοντος.

Ἡ νοσηρὰ εὐαισθησία τῶν στομαχικῶν νεύρων ἐξαγγέλλεται πρὸς τούτοις καὶ διὰ ποικίλων αἰσθημάτων ἄλγους ἢ πίσεως ἐπὶ τῆς γαστρικῆς χώρας, διότι ὄχι μόνον αἱ ὁργανικαὶ ἀσθένειαι, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀνωμαλίας τοῦ συστήματος τῶν αἰσθητικῶν νεύρων δύναται νὰ προκαλέσωσι τοιαῦτα ὀχληρὰ καὶ ἀνυπόφορα ἄλγη. Διὰ τοῦτο ἐάν τις ἔχῃ σφοδρὰν γαστραλγίαν, δὲν πρέπει ἀμέσως νὰ ὑποπτεύεται ἔλκος ἡ καρκινὸν τοῦ στομάχου, ἀλλ' ἀπλῶς, τὴν καὶ συνηθεστέραν, νευρικὴν πάθησιν. Οἱ τοιοῦτοι ἀσθενεῖς αἰσθάνονται ὡς ἐκ καύμενον τὸν στόμαχόν των, ἐνοχλοῦνται ὑπὸ σφοδρῶν καὶ σπασμωδικῶν κινήσεων αὐτοῦ, καὶ πίσεως κατὰ τὴν χώραν τοῦ ἐπιγαστρίου.

Πάντα ταῦτα πολλάκις δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ συμπτώματα ὑπερβολικῆς εὐαισθησίας ὅλου τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ὑποδηλοῦσιν ὑποκρυπτομένης μεταβολᾶς ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ τῷ νωτιαίῳ μυελῷ. Ἐνίοτε ὅμως γεννῶνται διὰ μιᾶς καὶ ἀπροσδοκήτως, ἐκ φόβου ἢ ὀργῆς, καὶ ἄλλοτε πάλιν εἶνε ἐπακολουθήματα τῆς ἀσθενείας ἐτέρου τινὸς ὀργάνου. Οὐχὶ σπανίως λοιπὸν συμβαίνει πρόσωπα, ἔχοντα τοιαύτην τινὰ ἀσθένειαν, νὰ θεωρῶνται ὡς πάσχοντα τὸν στόμαχον καὶ νὰ νοσηλεύωνται ὡς τοιαῦτα ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἕως οὗ ἡ ἐστία τοῦ κακοῦ, ἢ προκαλέσασα τόσας στομαχικὰς ἀναστατώσεις, εὑρεθῇ κατὰ τύχην εἰς ἄλλο μέλος τοῦ σώματος.

Ἐξ ὅλων τούτων ἐξάγεται, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ πρὸς τὴν θεραπείαν τῶν νευρικῶν τοῦ στομάχου παθήσεων δὲν δύναται νὰ ὀριθῶσι γενικοὶ κανόνες, ἀπ' ἐναντίας δὲ ἕκαστος ἱατρὸς ὀφείλει νὰ διερευνήσῃ ὅλας τὰς αἰτίας, ἐξ ὧν προῆλθε μία τις οἰαδήποτε νευρικὴ ταραχὴ. Ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν ἀπ' ἐτέρου τὰ νευρικὰ νοσήματα τοῦ στομάχου εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σύμπτωμα τῆς γενικῆς καὶ πανταχοῦ ἐξηλωμένης νευροπαθείας τῶν χρόνων μας, διὰ τοῦτο ἐκτὸς τῶν ἱατρῶν καὶ πάντες οἱ μεμορφωμένοι ἄνθρωποι ἔχουσι καθήκον νὰ ἐπιτηρῶσι μετὰ προσοχῆς τὰς λειτουργίας τοῦ σώματός των καὶ νὰ ἐργάζωνται κατὰ τῆς ἀδυναμίας καὶ τῆς σαθρότητος τῶν νεύρων των. Πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ ταλαιπωρήσῃ καὶ νὰ ἐρεθίσῃ ὑπὲρ τὸ δέον τὰ νεῦρα πρέπει νὰ ᾖ ἀντικείμενον ἀποστροφῆς, διότι μόνον ἡ μεμετρημένη ἐργασία, μόνον ἡ μεμετρημένη ἀνάπαυσις καὶ διασκέδασις συγκρατεῖ τὴν νευρικὴν δύναμιν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ πρὸς τὰ στομαχικὰ νεῦρα ἰδίᾳ, φρόνιμον εἶνε ν' ἀνακουφίζωνται ὅσον ἐνεστιν ἀπὸ τῆς ἐργασίας διὰ τῆς εἰς πλείονας δόσεις διανομῆς τῆς ἡμερησίας τροφῆς, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ᾖ ποικίλη καὶ νὰ περιέχῃ ἐνίοτε καρκευτικὰς ὕλας, ὅταν μάλιστα ᾖ ἡλαττωμένη ἡ ἐκκρίσις τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ. Ὅστις ὅμως, καθήμενος εἰς τὸν οἶκόν του καὶ ἐκτελὼν τὰς συνήθεις ἐργασίας, δὲν δύναται ν' ἀπαλλαγῇ τῶν ἐνοχλήσεων τοῦ στομάχου του, αὐτὸς ἄς λάβῃ τὸν ὁδοιπορικὸν σάκκον του καὶ ἄς ἀπέλθῃ εἰς τὰ δάση, τὰς ἐξοχὰς ἢ παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης. Αἱ νέαι ἐντυπώσεις θὰ ζωογονήσωσι τὴν φαντασίαν καὶ τὸ πνεῦμά του, ὁ καθαρὸς ἀήρ, ἡ κίνησις ὅλων τῶν μυῶν οὐχὶ ματαίως θὰ ἐξασκήσωσι τὴν εὐεργετικὴν ἐπιρροήν των ἐπὶ τοῦ καθόλου νευρικοῦ συστήματος, θὰ καταδαμάσωσι δ' εὐχερῶς καὶ τὰ σκληροτράχηλα στομαχικὰ νεῦρα.

ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΗΣ.